

LANGINKOSKEN KEISARILLISEN KALASTUSMAJAN

HUOLTOMAALAU- JA KORJAUSTYÖT

2010

KOHDE JA YHTEYSTIEDOT**Rakennuskohde**

Langinkosken keisarillinen kalastusmaja
Keisarimajantie 118
48230 Kotka

Hirsi- ja kattorakenteiden korjaukset

Rakennus Serveri Oy

Tommi Saikkonen
p. 045 122 2961
tommi.saikkonen@serverioy.fi

Puukorjaukset ja maalaustyöt

Restaurointi Kymi

Jaana Ahonen
p. 040 5389640
jaana@restaurointikymi.fi

Aamu Koivistoinen (Museoviraston kesäharjoittelija)
p. 050 527 9653
aamu.k@hotmail.com

KORJAUSTÖIDEN SUORITUS

Yleistä

Pääkohteena korjattiin kappelin lautakatto. Katto ei ollut alkuperäinen, eikä alkuperäisessä mallissaan. Katto oli korjattu edellisen kerran vuonna 1986, jolloin luultavasti katon mallia oli muutettu.

Katossa oli kaksi lautakerrosta, jossa päällimmäisessä oli urat. Lautojen välissä oli bitumihuopa ja tästä johtuen ylempi lautakerros oli täysin lahonnutta, huovan ja puun väliin jääneen kosteuden takia. Korjauksessa katto haluttiin palauttaa kappelin etulipan mukaiseksi lautakatoksi. Katto päätettiin valmistaa kuusesta ja jättää pintakäsittelmättä. Veden eristykseksi päädyttiin käyttämään tuolta.

Pääkohteen lisäksi kunnostettiin osa kalastajienmökkin ikkunoista.

Kappelin katto

Purku

Katosta ei ollut mitään dokumentteja, joten vasta purun myötä saimme tietoa kattorakenteesta. Kahden lautakerroksen ja huovan alta löysimmekin kattorakenteet, jotka olivat kärsineet laho- ja hyönteisvahinkoja. Osaa rakenteista oli tuettu. Lahovauriot olivat syntyneet ilmeisesti ennen edellistä kattokorjausta, sillä vuonna 1986 rakennetusta katosta ei löytynyt vuotokohtia. Hyönteistuhotkin vaikuttivat vanhoilta, eikä rakenteissa havaittu olevan eläviä hyönteisiä. Rakenteiden huonon kunnon takia päädyttiin osa kattorakenteista rakentaa uudelleen ja osaa tukea.

Katon sisältä löytyi luultavasti vanha kattolauta, joka toimi ristikkäistukena. Lauta oli malliltaan samanlainen kuin etulipan laudat. Etulipan laudat vaikuttivat katon sisältä katsottuina vanhoille ja urat olivat käsinveistetyt, joten on mahdollista olettaa, että laudat olisivat alkuperäiset tai ainakin erittäin aikaisessa vaiheessa vaihdettu. Katosta löytyi myös edellisen katonkorjaajien terveiset ja vuosiluku 1986.

Kattorakenteiden korjaus

Rakenteesta poistettiin kaikki laho- ja hyönteisvaurioinen puu ja rakennettiin uusiksi edellisen rakenteen mukaan. Korjauksen myötä löytyi uusia pehmeitä osia, kuten etulipan yläpuolella vasemmanpuoliset räystäänaluspuut ja etummaisessa oikeanpuoleisessa kantavassa tolpassa uusittiin yläosan puuta noin kaksikymmentä senttiä. Tuohien alusmateriaaliksi valittiin kaksitoista millimetrinen vaneri, joka upotettiin kattotuolien väliin samalle tasolle kuin kattotuolit. Rakenteen korjauksen yhteydessä lisättiin kattoon tuuletusta sahaamalla pistosahalla raot räystään alle ja kappelin eteen ja taakse harjan alle porattiin oksaporanterällä viisikymmentäviisi millimetriä halkaisijaltaan olevat reiät. Edessä ja takana olevien koristeveistolistojen päältä otettiin korotusrimat pois, sillä niitä jouduttiin korottamaan lisää uuden

kattomateriaalin paksuuden vuoksi. Etupuolen oikeasta koristelistasta poistettiin myös hieman lahoa puuta ja se paikattiin.

Kuusilaudat

Laudat tilattiin toukokuun lopulla ja luvattiin toimittaan kesäkuun alussa, mutta kuivurin kanssa tapahtuneen ongelman vuoksi laudat olivat valmiit vasta heinäkuun alussa. Viivästyksen vuoksi pyysin toimittajaa vielä höyläämään puutavaran, joten puutavara tuli valmiiksi höylättynä Langinkoskelle.

Kuusilaudat tulivat noin viiden metrin pituisina ja kaksikymmentäneljä senttimetriä leveinä kappaleina, jolloin ensimmäisenä sahasin laudat puoliksi. Seuraavaksi höyläsin käsihöylällä päällimmäiseksi tulevien lautojen yläpinnan (eli sydänpuolen), jotta tasohöylän jälki ei jäänyt näkyville. Lautoihin ajettiin urat käsijyrsimellä kaksikymmentä millimetriä halkaisijaltaan olevalla kouruterällä. Uriin otettiin malli kappelin etulipan laudoista.

Harjalaudat höylättiin kolmenkymmenen millimetrin paksuuteen ja sahattiin lopulliseen pituuteensa ennen kiinnittämistä.

Uritettujen lautojen lisäksi sahattiin uudet korotusrimat ja täyterimat, jotka tulivat alemman lautakerroksen sivuihin, jotta lautojen jaotus meni kohdalleen.

Tuohien ja lautojen kiinnitys

Tuohien kiinnittämiseen käytettiin huopanauloja harjalla, reunoilla ja räystäällä. Keskellä lapetta tuohet pysyivät melko hyvin kun tuohet asetettiin lomittain 1/3-osaa toistensa alle. Tuohia asetettiin noin kahden laudan leveyden verran, jonka jälkeen laudat naulattiin saman tien päälle. Näin edetessämme estimme tuohien turhan käpertymisen. Alempaa lautakerrosta naulatessa käytimme kahteen ylimpään naulariviin satakaksikymmentäviisi millimetriä pitkiä nauloja ja alimpaan riviin sata millimetriä pitkiä nauloja. Naulat olivat kuumasinkittyjä lankanauloja.

Tuohikerroksen ja ensimmäisen lautakerroksen jälkeen tasattiin räystäässivut käsisirkkelillä sahaamalla. Ennen toista lautakerrosta asetettiin korotusrimat koristelistojen päälle. Toisen lautakerroksen naulaaminen aloitettiin kosken puoleiselta lappeelta. Ylempään lautakerrokseen käytettiin sata millimetriä pitkiä nauloja. Lautojen kiinnittämisessä otettiin huomioon se, että laudat tulisivat oikein päin syysuunta alaspäin.

Päällimmäisten lautakerrosten jälkeen oli harjalautojen vuoro. Harjalaudat sovitettiin samalla lailla paikoilleen, niin kuin ne olivat edellisessä katossa olleet. Ennen harjalautoja asetettiin harjalle vielä yksi kerros tuohta, jotta saataisiin varmistettua sateelle altein kohta tiiviiksi mahdollisilta vuodoilta. Risti oli sammaloitunut ja likainen, joten se puhdistettiin messinkiharjalla ja ammoniakkihuoksella ja maalattiin valkoisella pellavaöljymaalilla. Kun harjalaudat olivat paikallaan, porattiin ristille reikä harjalautojen läpi oksaporanterällä. Risti saatiin tukevasti paikoilleen ympäröimällä reikä tuohella.

Maalaustyöt

Korotusrimat maalattiin kahteen kertaan pellavaöljymaalilla sävy S 2005-R80B(harmaa). Ensimmäinen kerros maalattiin 10–15 % puutärpätillä ohennetulla maalilla ja toisella kerroksella ohentamattomalla maalilla. Toisella maalaus kerralla maalattiin myös koristelistan alempi osa, jottei sauma erottuisi niin selkeästi.

Etu- ja takalippa puhdistettiin vedellä ja laimealla ammoniakkiliuoksella, yksi osa ammoniakkia yhdeksän osaa vettä. Irtoava maali poistettiin mekaanisesti maalikaapimella. Lipat maalattiin kerran ohentamattomalla pellavaöljymaalilla sävy S 2005-R80B(harmaa). Ajan puutteen vuoksi lippoja ei maalattu toista kerrosta, joten maalaamista olisi hyvä harkita tulevana kesänä.

Tuuletusaukkoihin muotoiltiin verkot, jotka maalattiin valkoisella pellavaöljymaalilla.

Kalastajienmökkin ikkunat

Esikäsittely	Irti olevan ja hilseilevän maalin poisto mekaanisesti Vuorilautojen ja puitteiden hionta
Kittipaikat	Huonosti kiinni olevien kittien poisto mekaanisesti Osassa ikkunalasien kiinnitykseen käytetyn silikonin poisto Kittiuran pohjustus: shellakka tai pellavaöljymaali Kittausten paikkaus pellavaöljykitillä
Maalaus	Puitteet ja vuorilaudat kahteen kertaan pellavaöljymaalilla sävy S2050-Y20R(keltainen) Ensimmäinen kerros 10–15 % ohennetulla pellavaöljymaalilla Metalliosien pohjamaalaus ruosteenestomaalilla

Kalastajien mökistä maalattiin kolme ikkunaa; lännen ja idän puoleiset. Vuorilaudat ja puitteet oli maalattu eri sävyillä, mutta vuorilautojen päällimmäisen maalikerroksen alta löytyi samaa keltaista jolla puitteet oli maalattu. Ikkunat päätettiin maalata kokonaan keltaisella.

Maalia sävytettiin maalauskertojen välissä, koska sävy jäi liian vaaleaksi.

MATERIAALIT

Maalit ja aineet

pintojen puhdistus	ammoniakki (n. 30 %), Kymin Palokärki
kappeli	pellavaöljymaali, Kymin Palokärki, sävy S2005-R80B harmaa ja valkoinen

ikkunat	pellavaöljymaali, Kymin Palokärki, sävy S2050-Y20R keltainen ruosteenestomaali Rostex, punainen, Tikkurila Oy pellavaöljykitti, Danalim shellakka
ohenteet	puutäpätti Oulu A1, Kiilto Oy

Puutavara

Sirkkelisaha Jukka Rikkola

Hirvisaarentie 1
4990 Virolahti
p. 050 545 9191

Puutavaran kuljetus

Kuljetus Suoknuuti Oy

Taskalinmäentie 7
49400 Hamina
p. 040 075 6610

Rakennustelineiden vuokraus

Ramirent

Valajantie 14
48230 Kotka
p. 020 750 2300

Tuohitoimittaja

Jespuu Oy

Ilkka Jeskanen
p. 040 025 8112
Joensuu

KUVIA TYÖVAIHEISTA

(kuvat: Aamu Koivistoinen ellei toisin mainita)

Kuva 1 Kappeli ennen kunnostustöitä

Kuva 2 Kappeli kunnostuksen jälkeen

Kuva 3 Katto ennen kunnostusta

Kuva 4 Kattorakenteita

Kuva 5 Ristikkäistuki sekä etulipan yläosa(kuva: Jaana Ahonen)

Kuva 6 Korjattua kattorakennetta kosken puolelta katsottuna

Kuva 7 Tuohta ja ensimmäistä lautakerrosta

Kuva 8 Kaksi lautakerrosta räystään alta katsottuna

Kuva 9 Vaihdetut räystäänaluspuut ja tuuletusaukko

Kuva 10 Koristelistan paikkaus ja korotusrima ensimmäisen kerran maalattuna

Kuva 11 Etulippa puhdistettuna

Kuva 12 Etulippa ja koristelista maalattuina

Kuva 13 Risti ennen kunnostusta (kuva: Jaana Ahonen)

Kuva 14 Risti puhdistettuna ja maalattuna paikoillaan

Kuva 15 Kalastajienmökin ikkuna ennen kunnostusta

Kuva 16 Kalastajienmökin ikkuna puhdistettuna kitattuna ja ruosteenestomaalattuna

Kuva 17 Kalastajienmökki, oikeanpuoleinen ikkuna valmis, toisessa ensimmäisen maalauksen sävy